ניכול כולה שית. לאו דוקא כולה שית דהא צריך לשרוף תוך שש[א]: **ולהך** לישנא דאדם טועה שעה ומשהו ניכול עד סוף חמש. אפי' טעה בשתי שעות היה יכול להקשות ניכול עד סוף חמש [ב]שבחמש חמה במזרח ובשבע חמה במערב: **בשית** חמה בי קרנתא קאי.

הקשה ריב"ץ לאביי דאמר לר' יהודה דאמר אדם חלי שעה ותלין הטעות בשניהן אם כן אחד אומר כה' ואחד אומר בשבע אמאי עדותן בטלה כיון דאין הכירא בתחילת שש לו' נימא האי דקאמר ה' בסוף ה' והאי דקאמר ז' בתחילת ז' ועובדא הוה בפלגא דשית וטעה כל אחד חלי שעה וי"ל דהא דקאמר שית חמה בי קרנתא קאי וטעו בין תחילת שש לו' היינו חמץ דלכל מסור אבל עדות מסורה לזריזין אי נמי הך שיטוא דקאמר בי קרנתא קאי לית ליה לאביי[ג]:

אימתי שלא בשעת ביעורו.

פירש הקונטרס שלא בשעת ביעורו בשש ובשעת ביעורו מכאן ואילך ופריך הואיל ובשעת ביעורו השבתתו בכל דבר ימתין עד שבע וקשה לר"ת היכי ימתין עד שבע לבערו הא אסקינן לעיל (ד' י:) דגזר ר' יהודה בשעת איסורו לבדוק דילמא אתי למיכל מייה[ד] ועוד שעת ביעורו דמתני' היינו בשש[ה] ועוד דמנותר יליף ר' יהודה[ו] דחמץ בשריפה ונותר אחר איסורו טעון שריפה וכמו כן חמץ[ז] ומפר"ת דשלא בשעת ביעורו היינו אחר שש שרוב העולם מבערין בשש כתיקון חכמים[ח] וטעם משום דליף מנותר[ט] והיינו לאחר איסורו אבל בשעת ביעורו דהיינו בשש[י] כיון שאינה מצוה לבערו אלא מדרבנן השבתתו בכל דבר[יא] וכן איתא בירושלמי פרק כל שעה:

ארבע זמן סעודה לכל היא. לא שיין האי טעמא אלא לענין אכילה[יב] אבל לענין עדות לא[יג]: רבינו

אלא בין יממא לליליא לא טעו אינשי ובדין הוא דניתיב לקמיה טפי אלא שבה' חמה במזרח ובז' חמה במערב תנן ר"מ אומר אוכלין כל ה' ושורפין בתחילת ו' רבי יהודה אומר אוכלין כל ד' ותולין כל ה' ושורפין בתחילת ו' לאביי אליבא דר"מ דאמר אין אדם טועה ולא כלום ניכול כולה שית ולהך לישנא נמי דאמר אדם טועה משהו ניכול עד סוף שית ואביי אליבא דר' יהודה דאמר אדם טועה חצי שעה ניכול עד פלגא דשית ולהך לישנא נמי דאמרת אדם טועה שעה ומשהו ניכול עד סוף ה' (אלא) אמר אביי עדות מסורה לזריזים חמץ לכל מסור ורבא אליבא דר"מ דאמר אדם טועה שתי שעות חסר משהו מתחילת ה' לא ניכול ה' חמה במזרח וז' חמה במערב אי הכי בשית נמי ניכול אמר רב אדא בר אהבה שית יומא בקרנתא קאי ורבא אליבא דר' יהודה דאמר אדם טועה ג' שעות חסר משהו מתחילת ד' לא ניכול ה' חמה במזרח ושבע חמה במערב וכל שכן ד' אי הכי בה' נמי ניכול[יג] תרגמה אביי אליבא דרבא עדות מסורה לזריזים חמץ לכל מסור ורבא אמר לאו היינו טעמא דרבי יהודה אלא רבי יהודה לטעמי' דאמר[יד] אין ביעור חמץ אלא שריפה ויהבו ליה רבנן שעה אחת ללקוט בה עצים איתיביה רבינא לרבא א"ר יהודה אימתי שלא בשעת ביעורו אבל בשעת ביעורו השבתתו בכל דבר אלא אמר רבא[טו] גזירה משום יום המעונן אי הכי אפילו בארבע שעות נמי לא ניכול אמר רב פפא ד' זמן סעודה לכל היא ת"ר[טז] שעה ראשונה מאכל לודים שניה מאכל ליסטין שלישית מאכל יורשין רביעית מאכל פועלין חמישית מאכל תלמידי חכמים ששית מאכל כל אדם והאמר רב פפא רביעית זמן סעודה לכל היא אלא איפוך[יז] רביעית מאכל כל אדם חמישית מאכל פועלים[יח] ששית מאכל תלמידי חכמים מכאן ואילך כזורק אבן לחמת אמר אביי לא אמרן אלא דלא טעים מידי בצפרא אבל טעים מידי בצפרא לית לן בה אמר רב אשי כמחלוקת בעדות כך מחלוקת בחמץ פשיטא היינו הך דאמרינן הא קא משמע לן[יט] שינויי דשנינן שינויא הוא ולא תימא תנאי היא[כ] אמר רב שימי בר אשי לא שנו אלא בשעות אבל אחד אומר קודם הנץ החמה ואחד אומר אחר הנץ החמה עדותן בטילה פשיטא אלא[כא] אחד אומר קודם הנץ החמה ואחד אומר בתוך הנץ החמה עדותן בטילה הא נמי פשיטא מהו דתימא תרוייהו חדא מילתא קאמרי והא דקאמר בתוך

חמש לשבע כדקאמר חמש חמה במזרח כו' והאי דקאמר תולין כל חמש ר' יהודה לטעמיה דאמר בחידך פירקין (דף כא.) אין ביעור חמץ אלא שריפה הילכך אסרו רבנן באכילתו כדי שיהא לו פנאי ללקט עצים ביתייס ואי שרית ליה כל חמש אינו מזכר אבל עכשיו דתלי ליה רמי אנפשיה ומדכר ללקט: **אימתי.** אני אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה: **שלא בשעת ביעורו.** בתחילת שש וכל שש דאכתי מדאורייתא שרי (כ) אבל בשעת ביעורו בשבע שהוא מוזהר מן התורה השבתתו בכל דבר וטורח זה למה אם אין לו עצים ימתין עד שעת ביעורו וישביתנו בכל דבר: **יום המעונן.** שאין חמה זורחת ואין יכולין לבדוק בחמה: **זמן סעודה לכל היא.** והכל בקיאים בה: לודים וליסטים רעבתנים הן אלא שהליסטים נעורין כל הלילה וישנים שחרית שעה ראשונה ואוכלין בשניה: **יורשין.** לאו משום רעבתנות אלא הואיל ולא עמלו בו: **כמחלוקת.** דרבי מאיר ור' יהודה בעדות משום דלרבי יהודה טעי אינשי טפי כך מחלוקת במתניתין נמי בחמץ משום דלר' יהודה טעי אינשי טפי ובין לר' מאיר ובין לר' יהודה דלא מרחקי כולי טעותא כדאמרן בעדות למר שתי שעות ולמר שלש שעות (כא): **משום שינוייא דשנינן.** חמץ לכל מסור דלא תימא תנאי היא כי קשיא לך מתני' דסנהדרין ומתני' דהכא לא תימא תנאי היא אליבא דר' מאיר ור' יהודה דתנא דמתני' סבר לר' מאיר אדם טועה שעה אחת ולר' יהודה אדם טועה שתים ותנא דסנהדרין סבר לר"מ אדם טועה שתים ולר' יהודה שלש אלא ודאי כאותו מחלוקת של שם כך הוא כאן אלא משום דחמץ לכל מסור הוא. א"נ כי קשה לך לר' יהודה דאמר התם אין טעות בין חמש לשבע משום חמה והכא אמר טעו לא תימא תנאי היא אלא כטעמו שם כך טעמו כאן אלא שחמץ לכל מסור אי נמי משום יום המעונן: **לא שנו.** הך דסנהדרין אלא שהעידו על השעות אבל הוליאו בפיהם שם הנץ החמה אין כאן טעות אלא כזב: **בתוך הנץ.** כשמתחיל הנץ:

הלכה

ולא כהך טעותא דיהבינן ליה ה"מ לאלוינהו ולמפטרינהו מקטלא אבל מ"מ משעה כשהוח אחד מהן באותה שעה לבדה ובשל אחריה מיד בטלה העדות ואפי' לא הוחם בטעות שלפניו דהא כי אמרו ליה לבעל ג' שלישית ורביעית וחמישית עמנו היית והולך לומר בשניה היה אלא שטעיתי הרי נחלקה עדותן שאם בשניה היה המעשה אין כאן אלא עד אחד דהא תבירו אמר בחמש ובין שנייה לחמישית לא טעו: **ניכול עד סוף ששים.** דהא מן התורה אינו אסור אלא משעברו שש ורבנן למה (א) הוא דעבוד הרחקה במידי דלא טעו אינשי ביה: **עדות מסורה לזריזים.** אין אדם בא להעיד על הנפש אא"כ בקי בשעות לפי שיודע הוא שסופו להדרש בדרישה וחקירה אבל חמץ על הכל מוטל ושאינו בקי בשעות טועה בהן: **בחמש חמה במזרח ובשבע במערב.** וחמץ אינו אסור אלא בשבע ואין טעות בין חמש לשבע: **אי הכי בשש נמי ניכול.** דהא בשש עדיין לא נטתה חמה ללד מערב אלא באמצע הרקיע וזריחתה תחתיה בראש כל אדם ואין לו נוטה לא לכאן ולא לכאן אלא תחתיו: **יומא.** חמה: **כי קרנתא קאי.** באמצע הרקיע קרובה לנטות למזרח וקרובה לנטות למערב ואין עומדין עליה. ולהכי נקט ליישנא דבי קרנתא ולא נקט בי מיצעי דדרוס קאי לפי שגלגל חמה שחמה סובבת בו עגול הוא ודבר עגול אין חילוק ארבע רוחות ניכר בו ומזרחו מתעגל עד חצי דרומו וחצי לפונו ומיחזי פלגי דרוס בסוף מזרח ולאש מערב: **מפחילת ארבע לא ניכול.** דהא טעי שש וחמש וארבע: ומשני שמעי' ליה לרבי יהודה דאמר בין חמש לשבע לא טעו וכ"ש ארבע: **עדות מסורה לזריזין.** והילכך מודי בה רבי יהודה דלא טעו בין חמש לשבע אבל חמץ לכל מסור וטעו ומיהו כולי האי לא טעו ואע"ג דטעו בין תחילת שלש לסוף חמש דהיינו שלש שעות לא טעו בין סוף ארבע לתחילת שבע לאסרינהו בד' משום שבע אע"ג דאיכא בציר משלש משום דאיכא היכירא בחמה: **ורבא אמר.** טעמא דר' יהודה בחמץ לאו משום טעותא היא דלא טעו אינשי בין

(א) [שבת נב: וש"נ], ב) [לקמן כא. מ: תמורה לד.], ג) שבת י. [ע"ש], ד) [כתובות לח:], ה) סנהדרין מב., ו) [לעיל יא:], ז) [לקמן מ:], ח) [שם],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ניכול וכו' למה להו דעבוד: (ב) ד"ה אימתי וכו' מדאוריית' שרי הס"ד: (ג) ד"ה כמחלוקת וד"ה משום הד"א: (ד) תוס' ד"ה אימתי וכו' חכמים וטעמם משום:

מוסף רש"י

לודים. אומה שקורין קנלינ"ם ואוכלי אדם הן והם רעבתנין (שבת י.). יורשין. יוכלי הון רב שלא עולמו בו ואין עסוקים ודומגין לשום אחר מזונות ולעסוק במלאכה (שם). כזורק אבן לחמת. קשה לגוף, ולי נראה לא קשה ולא יפה (שם). לא שנו אלא בשעות. דמר סבר טעי אינש הכי ומר סבר לא טעי כולי האי (סנהדרין מב.). אבל אחד אומר קודם הנץ החמה. אימן מוכחא הוא ואין לטעות בהנץ החמה בתוך שהיא זוהמת (שם).

מוסף תוספות

א. קודם שיכנס בחיובא דאורייתא. תוס' שאנ. ב. דבין חמש לשבע לא טעי אינשי. שם. ג. [ד]לאביי בין סוף ה' לפלגא דשית לא טעי אינשי לרבי יהודה. שם. ד. הוא הדין נמי שלא לשרפו מהך גזירה. תוס' הרא"ש. ה. וה"נ יש לו להיות כך. תוס' שאנ. ו. אבל קודם איסורו לא. שם. ז. שאז רגילים העולם לבערו. תוס' הרא"ש. ח. והכי פריך, א"כ אמאי יהבינן ליה שעה אחת ללקט בה עצים, הא בשש מצי לבערו, ההשבתתו בכל דבר. תוס' ר"פ. ט. דרמי אנפשיה זמן אכילתו. תוס' הרא"ש. י. וטעי שפיר בין רביעית לאחרות. תוס' ר"פ.

רבינו חננאל

ואקשינן ממתני' אמאי תאני ר' מאיר אוכלין כל חמש ושורפין בתחלת שש, לאביי דאמר אין אדם טועה ולא כלום יאכל עד סוף שש, דהא קיימא לן אך חלק מחצי היום איסורו של חמץ, וללישנא אחרינא דאביי כו'. ולרבא אליבא דר' מאיר דאמר אדם טועה שתי שעות, מתחלת חמש לא יאכל. למה אמר רבי מאיר אוכלין כל ה', וכן לר' יהודה מתחלת ד'. ופרקי בהא אליבא דר' יהודה, הא אוקימ' לגבי עדות דלא טעי אינש בין שעה ה' לז', דבה' חמה במזרח ובז' חמה במערב, וכל שכן ד' דודאי לא טעי בז'. ואסיקנא תרגמה אביי בין לדידיה בין אליבא דרבא עדות מסורה לזריזין, חמץ לכל מסור, ולפיכך עבדו רבנן הרחקה. ואתא רבא לאוקומי טעמא דר' יהודה משום דקסבר אין ביעור חמץ אלא שריפה, ונדחו דבריו ואוקמה גזרה משום יום המעונן. אסקינן במחלוקת דר' מאיר ור' יהודה בעדות, דמשום טעותן היא, כך מחלוקת בחמץ, קמשמע לן דשנויא דשנין שנויי נינהו וסמכינן עלייהו. אמר רב שימי בר אשי, לא שנו דטעו אלא בשעות, כלומר אחד אומר כך וכך שעה ביום, [ואחד אומר כך וכך שעה ביום] אבל אחד אומר קודם הנץ החמה, ואחד אומר אחר הנץ החמה עדותן בטלה, כי עדות מכחשת היא, וכענין הזה פירשנו למעלה כי בכל מקום שהטעות דחויה, העדות בטלה היא.

הלכה כר' יהודה. דתולין כל חמץ: **וגימא הלכה כר' מאיר.** דאוכלין כל חמץ דהא סתם לן תנא כוותיה דתנן כל שעה שמותר לאכול מאכיל לבהמה לחיה ולעופות דמשמע כשאינו מותר לאכול אינו מאכיל ואי רבי יהודה הא איכא חמץ דאינו אוכל ומאכיל אלא ר' מאיר היא דאמר אוכל עד תחלת שש ומשעה שאינו אוכל אין מאכיל: **משום דקשיא מותר.** בפרק כל שעה[ט] מקשינן כל שעה שאוכל מאכיל מיבעי ליה ומותר משמע כל שעה שמותר אדם אחר לאכול מאכיל מאכיל זה האסור לאכול ומדוחקא דהא קושיא אוקימנא כרבן גמליאל והכי קאמר כל שעה שמותר כהן לאכול בתרומה מאכיל ישראל חולין לבהמה אלמא סתמא לא כר"מ היא: **ברבן גמליאל.** **במתני':** **נאו מכריע הוא.** כדפרישית לקמן בפירקין (ד' כח.) דאין הכרעת דעת שלישית מכרעת והא הכרעת דעת שלישית היא דהא ר"מ ורבי יהודה לא חיילי דיהוי שייך חילוק בין זמן תרומה לזמן חולין כלל דאי הוה תנן ר"מ אומר אחד חולין ו' תרומה כל חמש ר' יהודה אומר ז' חולין ואחד תרומה כל ארבע ורבן גמליאל אומר חולין כל ארבע תרומה כל חמש הוא הכרעה אבל השתא דאיהו לא אדכור תרומה וחולין כלל ולא גלו דעתם שיהא שום רמז דין לאחלק ביניהם נאו הכרעה היא אלא דעת שלישית: ה"ג **ואיכעיא אימא רב דאמר כי האי תנא.** דקבע הלכתא כרבי אלעזר ברבי יהודה דאמר אפי' תרומה כל ארבע ותו לא דקתני דקבעו הלכה כמותו: **אלויות.** ספק טומאות ספק טהורות: **מזון שתי סעודות.** ולא שלש דכל שלש סעודות דשבת ערבית שחרית ומנחה וערב פסח אסור לאכול מן המנחה ולמעלה: **טהורות לא ישרפו.** כלל הואיל ולא הגיע זמנן לבער ואע"פ שיש לו שיור[י] כדי לאכלו כמותו: של כהן שמא ימלא כהנים אורחים שיאכילום ולא נפסיד תרומה בידים ואם לא ימלא יאכילום למחר לכלבי כהנים או יבטלם בלבו: **כבר בקשו ולא מצאו.** כלומר כל מה שיש לו לבקש כבר ביקש דהא בשבת לא יבואו אורחים וכבר יודע ובקי הוא באותן שבעיר מי יבוא אצלו: **גנו.** לשון מלון. שמא בתוך התחום ליכנס כהנים אורחים הלילה ויבואו למחר: **אף לדבריכם.** דמיישינן לשמא אמאי לא פלגיתו אלא בטהורות אף תלויות לא ישרפו קודם זמנן שמא יבוא אליהו היום או מחר קודם זמן ביעורן ויטהרם ויאמר לא נגע בהן טומאה ויאכלום: **לא בערבי שבתות ולא בערבי יום טוב:** **מפני הטורח.** שיש להן לעסוק בסעודות שבת ויטרדו בו: **מאי נאו אפי' נאכול.** בכל דבריו קבעו כמותו ואף במה שקבע זמן האכילה עד ד' שעות ואפי' בתרומה: **לא נבער.** הא דקבעו כמותו לא חייבי באכילה אלא בביעור שהיו חבריו חלוקין עליו שלא יבערו טהורות עד למחר קבעו דשורפין מערב שבת בשלשה עשר אבל בשיור לעולם אימא לך כדי לאכול עד חמש שעות והיא בכלל: **דיסקייא.** שתי מלות מורכבות שני שקים אמתחת של עור: **ונקבוה עכברים.** והיה נחסר וארבעה עשר בניסן היה וחמץ בזול ובא לפני רבי לידע אם ימכרוהו מפני חסרונו של מפקיד: **המתן.** שמא יבא ויאכל בעליו: **תמישים.** דמהשתא תו לא אכיל ליה: **אמר לו לא ומוכרן בשוק.** בעוד שהוא מותר בהנאה: **לא נבער.** וכרבי מאיר והכי קאמר ליה אי שהיתו הא שעתא לא משכחת ישראל דזבין ליה: **נישקליה לנפשיה.** ואכלנו ויתן דמיו לבעלים למה לו לטרוח ולילך בשוק אחרי שנותן לו רשות למכור: **פורטין.** פרוטות של נחשת שגבו לצדקה וכשמשהין אותם מחלידות צריך לפורטן בכסף: **אמחוי.** מאכל לחם ומיני מאכל שגובין לאחלק: **ואין מוכרין לעצמן.** שמא יחשדוש שלקחום בזול: **בפירוש אמרם לן כו'.** [כ] רב יוסף הלה ושכח תלמודו ולאחר זמן כשהיה מחליף דבריו היו מזכירין אותו תלמידיו כך לימדתנו ברלשונה: **כמאן אזלא הא דרבי.** שהורה למכור פקדון מפני **אבודין.** נחסרין והולכין:

בכדי

בתוך הנץ החמה בגילויי' הוה קאי וזהרורי בעלמא הוא דהזא קא משמע לן אמר רב נחמן אמר רב הלכה כרבי יהודה אמר ליה רבא לרב נחמן ונימא מר הלכה כר' מאיר דסתם לן תנא כוותיה דתנן [ו]כל שעה שמותר לאכול מאכיל ההיא לאו סתמא הוא משום דקשיא [ז]מותר ונימא מר הלכה כרבן גמליאל דהוה ליה מכריע א"ל רבן גמליאל לאו מכריע הוא טעם דנפשיה קאמר ואיבעי' אימא רב דאמר כי האי תנא [ח]דתני' ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת ושורפין תרומות טמאות תלויות וטהורו' ומשיירין מן הטהורו' מזון שתי סעודות כדי לאכול עד ד' שעות דברי רבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא שאמר משום ר' יהושע אמרו לו טהורות לא ישרפו שמא ימצאו להן אוכלין אמר להן כבר בקשו ולא מצאו אמרו לו שמא חוץ לחומה לנו אמר להם לדבריכם אף תלויות לא ישרפו שמא יבא אליהו ויטהרם אמרו לו [ט]כבר מובטח להן לישראל שאין אליהו בא [י]לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח אמרו לא זזו משם עד שקבעו הלכה כרבי אלעזר בן יהודה איש ברתותא שאמר משום רבי יהושע מאי לאו אפילו לאכול *אמר רב פפא משמיה דרבא לא לבער ואף ר' סבר להא דרב נחמן דאמר רבין בר רב אדא [כ]מעשה באדם אחד שהפקיד דיסקיא מלאה חמץ אצל יוחנן [מ]חקוקאה ונקבוה עכברי' והיה חמץ מבצבץ ויוצא ובא לפני רבי שעה ראשונה אמר לו המתן שניה אמר לו המתן שלישית אמר לו המתן רביעית אמר לו המתן חמישית א"ל צא ומוכרה בשוק מאי לאו [נ]לנכרים כרבי יהודה אמר רב יוסף לא לישראל כרבי מאיר אמר ליה אביי אי לישראל נישקלי' לנפשיה משום חשדא [מ]דתניא [ד]גבאי צדקה שאין להם עניים לחלק פורטין לאחרים ואין פורטין לעצמן גבאי תמחוי שאין להם עניים לחלק מוכרין לאחרים ואין מוכרין לעצמן משום שנאמר [נ]והייתם נקיים מה' ומישראל אמר ליה רב אדא בר מתנה לרב יוסף בפירוש אמרת לן צא ומוכרן לנכרים כרבי יהודה אמר רב יוסף כמאן אזלא הא שמעתא דרבי כרשב"ג [מ]דתנן [ה]המפקיד פירות אצל חבירו אפילו הן אבודין לא יגע בהן רשב"ג אומר מוכרן בב"ד מפני השבת אבידה אמר ליה אביי ולאו איתמר עלה אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן [ו]לא שנו אלא

בכדי

רבן גמליאל לאו מכריע הוא. וקשה לר"י דלימא הלכה כר"ג דסתם לן תנא כוותיה בפ' כל שעה (לקמן כח.) מדקתני מותר ואפי' אם מספקא ליה אם יש לדקדק בלשון מותר אם לאו מ"מ נימא הלכה כר' מאיר או כרבן גמליאל דממה נפשך הכיא דכל שעה כחד מינייהו אתו[א] וי"ל דאאיבעית אימא סמיך ודין הכרעה אפרש בסוף פירקין בע"ה:

ושורפין תרומות טמאות ותלויות וטהורות. [ב]אפילו אם נאמר דאסור לשרוף טהורות משום דכתיב (במדבר יח) את משמרת תרומתי כמו שאסור לטמאם הכא שרי אע"ג דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי ואין צריך לשורפה מכל מקום כיון דסופה ליאסר ונילך לאיבוד[ג] שרי לשורפה כמו לטמאותה דשרי ר' מאיר[ד] בסוף פירקין לשרוף טמאה עם הטהורה[ה]: **ומשיירין** מזון שתי סעודות. וכ"ש בחולין שאוכליהן מרובין דמשיירין כדמשמע בתוספת[ו]: **מאי** לאו לנכרים. להכי משמע לנכרים דאי לישראל ליקשו לנפשיה כדפריך אביי בסמוך. בירושלמי גרס לא ומוכרה בבית דין בשוק משמע אע"פ שנתן לו רשות רבי שהיה אב"ד למכור אפי' הכי צריך ב"ד בשעת מכירה כדי לשומן וא"ת מ"ש מאלמנה דמוכרת לאחרים שלא בב"ד ובב"ד יכולה לעכב אפילו לעצמה דאמר בכתובות (ד' נח. וסס) אלמנה שאמה לעצמה לא עשתה ולא כלום דאמר מאן שם ליך משמע דבבית דין יכולה לשום וקאמרינן נמי התם ההוא גברא דאפקידו גביה כיסתא דיתמי אזל שמה לנפשיה לסוף אייקר אמר ליה מאן שם ליך[ו] וי"ל דמוכרת שלא בבית דין משום חינא וגבי כיסתא דיתמי דיכול לעכב לעצמו הייגו דוקא בדיעבד[ז] א"נ גבי יתמי בית דין עצמן הן המפקידים ולכך יכול לעכב לעצמו על פיהם אבל פקדון של אחרים לא והא דאמר בחלו מליאות (ב"מ כח:)[ח] שם דמיהם ומניחן[ט] גבי מליאה התם ליכא מאד שהרי הוא מחזיר אבידה:

בכדי

[ג]אבאי צדקה דתנא [ד]דתנא [ה]המפקיד [ו]לא שנו [ז]בכדי [ח]בכדי

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה טהורות וכו' שיור לאנשי ביתו של כהן דשמא כל"ל ומיבעי כלי בממקן: (ב) תוס' ד"ה מאי לאו וכו' ומיהן התם נגבי מליאה ליכא מאד כל"ל:

מוסף רש"י

בגילויי'. אשלוטטר"ל בלע"ז (תענית ג: גילהי, ובתוס' שם זריחת הליבה). **כל שעה שמותר לאכול מאכיל.** לדוקיא אלעטרין, דמילוק הא משעה שאינו מותר לאכול אינו מותר להאכיל (לקמן נא.). **מבערין את הכל מלפני השבת.** בין חולין בין תרומה, חוץ מכלי אכילתו לשבת, אבל כל מה שעתיד לבער יבער (לקמן מט.). **לא בערבי שבתות ולא בערבי ימים טובים מפני הטורח.** שמעיסין לרבי שבת והולכין להקביל פניו (ערובין מג:). **פורטין לאחרים.** מחליפין פרוטות נחשת בכסלי כסף מפני שהפרוטות מתעפשות ונפסלות (ב"מ לח. וכעי"ז ב"ב ח:). **ואין פורטין לעצמן.** פן יחשדום שפוטרים בזול (שם). **תמחוי.** מאכל שגובין מבעלי בתים לחלק לעניים בכל יום (ב"מ לח.). **אפילו הן אבודין.** ע"י עכברים **לא יגע בהן.** לומכרן (ב"מ לח.).

מוסף תוספות

א. דאי לא דייקינן מותר סתם לן תנא כר' מאיר ואי דייקינן ליה סתם לן כרבן גמליאל. מי' הל"ן. ב. מתב הל"ן במי'. מכאן דקדק הרב רבינו אפרים ז"ל דמדאורייתא שרי למישרף תרומה וכו', דמשמרת תרומותי לא משמע אלא שלא יטמאנה, דא"א דמדאורייתא אסור לשורפה, היכי תיקון רבנן למישרף תרומה וכו', ולאו ראיה היא וגו'. ג. דאין שייך ליזהר בשמירתה. תוס' שלנ"ד. ד. [ואף ד]ע"כ לטמאה מיהא מיתסר מדאורייתא. **סס.** ה. בי"ד שחל להיות בשבת. **סס.** ו. משמע דבב"ד יכול לשום. תוס' ב"מ לב. ז. דמשום חשד לא מהדרינן עובדא. תוס' ב"מ **סס.**

תורה אור השלם

1. וְנִבְבֹּשָׁה הָאָרֶץ לִפְנֵי יָיָ וְאַחַר תָּשֻׁבוּ וְהִיתֶם נְקִיִּם מְיָ וּמִישְׂרָאֵל וְהָיְתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לַאֲחֻזָּה לִפְנֵי יָיָ:
במדבר לב כב

גליון הש"ם

גמ' אמר ר"פ משמיה דרבא לא לבער. כעין זה תענית י"ח ע"ב מנחות ל"ב ע"ב:

רבינו חננאל

אמר רב נחמן אמר רב הלכה כר' יהודה. ואע"ג דלאכילת חמץ משמע, כיון דאמרינן כמחלוקת בעדות כך מחלוקת בחמץ, ושינויא דשינון שינויא הוא, ממילא שמעינן דהלכתא נמי כר' יהודה בעדות. אמר ליה רבא ונימא מר הלכה כר' מאיר, שהרי שנינו סתמא כל שעה שמותר לאכול מאכיל כוותיה דר' מאיר, אמר ליה לא עמדה ההיא סתמא כר' מאיר, דאי הות כר' מאיר כל שעה שאוכל מאכיל מבעי לי' למיתנא ונדחה. ור"ג נמי לאו מכריע הוא, דהא ר"ג קדים טובא, ואין ראשון מכריע לדברי אחרון. ועוד אין ר"ג ור"מ דבריהם שוין, דהא ר"ג לא התיר בחמץ אלא תרומ'[ה]. הלכך לא אמרינן מכריע הוא לדחות דברי ר' יהודה ולקיים דברי ר' מאיר אלא טעמא דנפשיה קאמר. **איבעית אימא רב דאמר כי האי תנא דתאני ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת כו'**, ומשיירין בטהורות מזון שתי סעודות כדי לאכול עד ארבע שעות דברי ר' אלעזר בן יהודה איש ברתותא וכו'. ודחה רב פפא משמא דרבא ואמר לא קבעו הלכה כמותו אלא בלבער בלבד, שאמר מבערין את הכל מלפני השבת. ואמרינן ואף רבי סבר דהלכתא כר' יהודה, מההוא מעשה דאפקיד ההוא גברא דיסקיא מלאה חמץ אצל ר' יוחנן חקוקה ולא התיר לו ר' למכרה אלא שעה חמישית, ואסקינן משמא דרב יוסף כי שעה חמישית התיר לו למכרה לגוים כר' יהודה.

עין משפט נר מצוה

צד א מיי' פ"ג מהל' חמץ ומצה הל' ג ד סמג עשין לט טוש"ע או"ח סי' תמד סעיף ח:

צה ב ג מיי' פ"ז מהל' שבלה הל' ג' טוש"ע או"ח סי' תמג סעיף ב וטוש"ע מ"מ סי' לצב סעיף יז: [כב אלפס ב"מ פ"ג דף פ"ח]:

צו ד מיי' פ"ט מהלכות מתנות עניים הלכה יא סמג עשין קסב טוש"ע י"ד סי' רמז סעיף ב:

צז ה ו מיי' פ"ז מהל' שבלה הלכה ה סמג עשין פח טוש"ע מ"מ סי' רלב סעיף טז:

בכדי חסרונן. פ"ה כדרך חסרונם של פירות וקשה לר"י ז"ל דמ"ט דרשב"ג דאמר מוכרן בב"ד ואור"י[א] דמיירי דנחסר בחדש אחד יותר ממה שחסרון עולה לחדש וקרי בכדי חסרונן לפי שעדיין לא נתחסרו יותר מכדי חסרון העולה לשנה כדמפר' בהמפקיד (ב"מ מ.) לחטין ולאורז תשעה חלאי קנין לכור אבל אם נחסרו יותר[ב] ד"ה מוכרן בב"ד:

אמר רחבא אמר רבי יהודה. לפי שהיה רבו מובהק קרי לי' ר'[ג]:

אין מביאין תודה אחרת. פ"ה ואותו לחם פודים ויוצא לחולין ויקח בדמים תודה אחרת או לחם לתודה אחרת ואין נראה כיון דלחם גופיה לא חזי לתודה אחרת[ד] דמים נמי לא חזו לתודה אחרת דמאי שנא ובפרק התודה (מנחות פ.) אמר בהדיא הפרים מעות לנחמי תודה וניתותרו אין מביא בהן תודה אחרת[ה] ואע"ג דהדמים אסורים פריך שפיר וניפרקינהו[ו] דשמא תמצא תודה אחרת א"נ ניפרקינהו בשוה פרוטה דלכתחלה יכול לחלל שוה מנה על פרוטה כשאין הפסד להקדש[ז] כדמוכח בערכין (ד' כט.):

אלא לעולם שנשחט עליהן הזבח. אומר ריב"ל דהשתא הדר ביה ממה שאמר בשירות היו דבי"ג איירי שנשחט הזבח כדאמר לעיל אין מביאין תודה בי"ד והשתא מיפסלו טפי שנשפך הדם וגם נפסלו בלינה ולכך מעמיד בנשפך הדם שהטעם הראשון שאמר רבי חנינא מתוך שהן מרובות נפסלות בלינה נראה לו דוחק דאיך יתכן דמפני ריבוי שלהן לא יצמצו אוכלים הלא מותרין לזרים ובירושלמי רבי חנינא גופיה משני האי שיעורא דגרס התם רבי חנינא אומר פסולות היו מפני שהיו ממהרים להביא תודותיהן מפני חמץ שבתודות ואי אפשר שלא יפסך דמה של אחת מהן והן נפסלות מדקאמר מפני שממהרין משמע דבי"ג מיירי דכולם היו מביאין[ח]:

שחטן שלא לשמן ונזרק דמן שלא לשמן. נראה מזרק דמן שלא לשמן לאו דוקא דהוא הדין אם מזרק לשמן[ט]:

הלחם קדוש. בהתכלת (מנחות ד' מז:) איכא מאן דאמר קדוש לתפוס פדיונו ולא בעי למימר שיצא לחולין אלא תופס פדיונו ואינו יוצא לחולין דאל"כ אכתי תיקשי וליפרקינהו:

כל העומד ליזרק בזרוק דמי. וא"ת זרק דמן שלא לשמן נימא נמי כזרוק דמי ואמאי קאמר רבי אלעזר ב"ר שמעון דאינו קדוש וי"ל כיון שעקרן מלשמן גרע מנשפך הדם[י] ואיגליא מלתא דלא הוי כזרוק בשעת קבלה וקשה דבפרק המנחות והנסכים (מנחות קב.) אמר פיגל בזריקה מטמא טומאת אוכלים לר"ש משום דכל העומד ליזרוק כזרוק דמי[יא] ודוחק לחלק בין פיגול לשלא לשמו וי"ל דלגביה גופיה דזבח חשיב כזרוק אע"ג דפיגל בזריקה אבל לגבי דבריס המתקדשים עם הזבח כגון לחם לא חשיב כזרוק כשנעשה הזריקה שלא בהכשר:

כשירות היו. וא"ת מאחר דכשירות היו אמאי משהין אותן עד שעת איסור וי"ל דהיינו[יב] (כרשב"ג) דאמר לעיל (ד' יא:) תרומה כל חמש ולחמי תודה כתרומה והיו נוטלים האחרונה בסוף חמש[יג] וכן משמע בירושלמי[יג]:

שתי

בכדי חסרונן. כשאין נחסרין אלא כדרך חסרון של פירות הקלוב בב"מ בהמפקיד (ד' מ.) לחטין ולאורז תשעה חלאי קנין לכור: **דקא פסיד לגמרי.** שנאסרים בהנאה: **על גב האילטבא.** על הכסא ממש: **וכי נהלניעם הוא לריך.** והלא למראה העין הם ניתנות שם: **גב האילטבא.** גב היה בגוי למעלה מפני הגשמים: **סטיו לפול היה.** האילטבא סביב מקפת ובתוך אותו הקף עוד אחר: **מפוך שהן מרובות.** לחמי תודה בשלשה עשר ביסן שכל מי שיש לו להביא תודה ברגל מביאה בשלשה עשר: **נפסלות בלינה.** לבוקרו של י"ד. לחמי תודה מ' חלות וי' מהן חמץ שנא' (ויקרא ז) על חלות לחם חמץ: **אין מביאין קדשים לבית הפסול.** אין מביאין קרבן ביום שיתמעט זמן אכילתו שקבעה לו תורה ונמצא בא לידי נותר ותודה נאכלת ליום ולילה ואם יביאום בי"ד אינן נאכלות של חמץ אלא עד שש שעות: **וכולי עלמא בי"ג מייתי להו.** כל מי שעליו תודה מביאה בי"ג לפי שלא יקריבנה למחר וכ"ש בפסח: **נפסלות בלינה.** שאין להם אוכלין כל כך ומשום דפסולות ועומדו' היו ניתנין שם דאם היו קטירות לא היו נותנין אותן שם כדי לפוסלן בידים שמונחות שם עד זמן הביעור ונשרפות: **כשירות היו.** כלומר אפילו לא היה להן פסול גדול בלינה שהן כבר נשריפה אפ"ה מאחר שאין להם תקנה ליאכל ואפילו הן עדיין טעונות עיבור לורה יהבינן להו התם. והיכי דמי כגון שלא נשחט עליהן הזבח ויש להן קדושת דמים משהוקדשו ואין להן היתר עד שישחט עליהן הזבח ויזרוק הדם לחמי תודה אין קדושין קדושת הגוף אלא בשחיטת הזבח כדתניא במנחות [נח:] על חלות לחם חמץ קריב קרבנו על זבחי[ט] מלמד שאין הלחם קדוש אלא בזביחת התודה והאי קדוש קדושת הגוף קאמר דהא משנה שאמר הרי עלי[י] לתודתי חל עליהם שם הקדש אבל אין קדושות ליפסל בלינה ובטבול יום ואם נטמאו נפדין ויוצאין לחולין עד שישחט הזבח עליהן וכשם שהזבח מקדשן כך בזריקת הדם ניתרין הם לאכילה כבשר התודה עצמו דהואיל ותלויין בה הרי היא כמוה וזריקת הדם מתרת קדשים דכתיב[יא] ודם זבחיך ישפך והדר והבשר תאכל: **אין מביא תודה אחרת.** על אותו לחם ופודין אותו ויוצא לחולין דלחם גלגל תודה וכיון דהוקבע לזו פסול לאחרת אבל בדמים יקח תודה או לחם תודה אחרת: **ואין תודה גלגל לחם.** שהיא עיקר: **ונפרקינהו.** דכל זמן שלא קידשו לגופן יש להם פדיון והואיל ויש להם תקנה בכך למה אנו מפסידין קדשים: **אלא לעולם שנשחט עליהן הזבח.** דשוב אין להן תקנה: **וכגון שנשפך הדם.** ומיהו עדיין אינן טעונות שריפה וצריכות לעבר לורתן דתנן בכילד לולין (לקמן פב.[ט]) כל שפסולו בגופו ישרף מיד בדם ובבעלים תעובר לורתו ויצא לבית השריפה ואפ"ה מזלזלינן בהו ויהבינן להו התם: **כמאן.** קאמרת דבשחיטה לתודה קדוש גופו שלא לפדות עוד: שחיטה וזריקה הן מתירין את הזבח ואת התלוי בו: **מעלין.** מעלין אותו מעלה אחת ליקדש בגופו ואע"פ שאינו ניתר עד שתבוא השניה: שתי הלחם של עצרת תלויין בשני כבשי שלמים דכתיב (ויקרא כג) ושני כבשים בני שנה לזבח השלמים והניף הכהן אותם על לחם הבכורים תנופה לפני ה' וגמרינן להו מלחמי תודה שאין קדושים אלא בזביחתה במנחות בפרק התכלת[ט]: **קדוש.** ליפסל ביולא ושלא יפדה עוד: **ואינו קדוש.** ואינו ניתר באכילה ואף על פי שהכבשים עצמן מותרין דקיימא לן [זבחים ג.] כל הזבחים שמזבחו שלא לשמן כשירין אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה ותניא בפרק שני דבילה (ד' כ:) כבשי עצרת ששחטן שלא לשמן הדם יזרק והבשר יאכל אינהו הוא דמתאכלי כשלמים בעלמא אבל לחם כיון דכבשים אין שמן עליהן דהא לא עלו לשם חובה אלא שם שלמי נדבה עליהן מי יתירנו: **לאכוה.** בב"ק בפרק מרובה (ד' עו:): **העומד ליזרוק.** שאינו מחוסר אלא זריקה: **כזרוק דמי.** לחול עליו כל שם פסול קדשי קדשים אבל לאשתרויי לא משתרי עד דזריק: שתי

דאמר כל העומד ליזרוק כזרוק דמי. משום ר' אלעזר אמרו כשרות היו, כל זמן ששתיהן מונחות הכל אוכלין וכו'.

בכדי חסרונן אבל יותר מכדי חסרונן מוכרן בבית דין וכל שכן הכא דהא פסידי לגמרי: ועוד אמר ר' יהודה שתי חלות כו': תני תנא קמיה דרב יהודה על גב האיצטבא א"ל וכי להצניעון הוא צריך תני על גב האיצטבא [ט]אמר רחבא אמר ר' יהודה [א]הר הבית סטיו כפול היה[ב] תניא נמי הכי הר הבית סטיו כפול היה רבי יהודה אומר איסטוונית היתה נקראת סטיו לפנים מסטיו: פסולות וכו': אמאי פסולות אמר רבי חנינא מתוך שהיו מרובות נפסלות בלינה דתניא[ג] [ב]אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה פשיט' אמר רב אדא בר אהבה הכא [ג]בי"ד עסקינן וקסבר [ד]אין מביאין קדשים לבית הפסול וכולי עלמא בשלשה עשר מייתי להו ומתוך שהן מרובות נפסלות בלינה משום ר' ינאי אמרו כשירות היו ואלא אמאי קרי להו פסולות שלא נשחט עליהן הזבח ונשחוט שאבד הזבח ונייתי זבח אחר ונשחוט דאמר זו תודה וזו לחמה וכדרבה דאמר רבה[ה] [ה]אבד הלחם מביא לחם אחר אבדה תודה אין מביא תודה אחרת מ"ט לחם גלל תודה ואין תודה גלל לחם וניפרקינהו ונפקינהו לחולין אלא לעולם שנשחט עליהן הזבח ונשפך הדם וכמאן כרבי דאמר רבי [ו]שני דברים המתירין מעלין זה בלא זה דתניא [ז]כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קידש הלחם שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קידש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לחם קדוש ואינו קדוש שלא דברי רבי ר' אלעזר בר"ש אומר לעולם אינו קדוש הלחם עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן אפי' תימא ר' אלעזר ברבי שמעון הכא במאי עסקינן כגון [ח]שנתקבל הדם בכוס ונשפך ור"א בר"ש סבר ליה כאבוה [ט]דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי תנא משום רבי אלעזר אמרו כשירות היו כל זמן שמונחות כל העם אוכלין ניטלה אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין ניטלו שתיהן התחילו כולן שורפין תניא אבא שאול אומר שתי

מוסף תוספות

א. דודאי יתר מכדי חסרונן הם מתחסרין. תוס' שאנן. ב. מטי חצאי קבין. שם. ג. בלשון כבוד. מהר"ם מלגוס. ד. מפני שהוקבע לתודה זו. מי' הר"ן. ה. וכ"ש מדמי לחם עצמו שאינו מביא בהם תודה אחרת. תוס' ר"פ. ו. [אף ד]מה ריוח יש בה. תוס' שאנן. ז. והכא ליכא פסידא דאי לא פריק קא פסיד ליה. מי' הר"ן. ח. והיה דוחק גדול בעזרה. [אמנם] מתוך פרש"י משמע דאיירי בי"ד שהרי פירש וכו' אפילו הם עדיין טעונות עיבור צורה וכו', ואי איירי בי"ג, כבר נתעברה צורתן בי"ד. תוס' הרא"ש. ט. דלא מיקדשי אלא בזביחה. שם. י. דגרע טפי כשעשו הזריקה ולא עשו אותה כדינה מכשלא עשו אותה כלל כמו הכא. תוס' ר"פ. יא. אלמא דאפילו נזרק בפסול אמרינן ביה כזרוק דמי. מי' הר"ן. יב. ואוכלים אותה. תוס' הרא"ש. שהכהנים זריזים היו והיו יודעים לכוין שעותיהם. מי' רבינו יוד. יג. ומ"מ הוי הכירא שפיר כיון שהיה שם עד קרוב שעה שישית. תוס' ר"פ.

רבינו חננאל

בכדי חסרונן, אבל יתר מכדי חסרונן אפילו רבנן מודו שמוכרין אותן, וכל שכן הכא בפסח שאם ישארו יפסדו לגמרי, וכבר פרשנוהו בגמ' במקומו באר היטב. **מתני'** ועוד אמר ר' יהודה שתי חלות של תודה פסולות כו', תאני תנא על גב האצטבא, אמר ליה רב יהודה וכי להצניען הוא צריך שמניחן בתוך הבית, תני על גב האצטבא שיהו הכל מבטין עליהן. **למה פסולות,** מפני שיש בחלות של תודה חמץ, לפיכך אין מביאין תודה בחג המצות, ואפילו בארבעה עשר אין מביאין, שכיון שאין התודה נאכלת אלא ליום ולילה, ובארבעה עשר אין מותר לאכלן אפילו בו ביום כלו, אין מביאין אותה לכתחילה להפסל, לפיכך מקדימין ומביאין הכל ביום שלשה עשר, ומפני שהיו באות הרבה היו נותרות ונפסלות. **והאי** דר' יוסי דאמר כשרות היו נדחו. ואוקימנא בשנשחט עליהן הזבח ועדיין לא נזרק הדם, וכדרבי דאמר שני דברים המתירין, והן שחיטה וזריקה שמתירין חלבים למזבח והבשר לאכילה, מ(ו)עלין זה בלא זה, כלומר מקדי(ר)ש האחד בלא חבירו והנהנה ממנו כנהנה מן ההקדש שחייב קרבן מעילה. ור' מאי היא דתניא כבשי עצרת אין מקדשין שתי הלחם אלא בשחיטה, כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קדש הלחם, שחטן שלא לשמן וזרק דמן לשמן לא קדש הלחם, שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לחם קדוש ואינו קדוש, אלעזר בר' שמעון אומר לעולם אינו קדוש עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן, ואמרי אפילו תימא רבי אלעזר בר' שמעון כגון דקבליה לדם ואשתפוך, וסבר לה כר' שמעון אבוה דתניא כבשי עצרת אין מקדשין שתי הלחם אלא בשחיטה, כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קדש הלחם, שחטן שלא לשמן וזרק דמן לשמן לא קדש הלחם, שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לחם קדוש ואינו קדוש, אלעזר אמרו כשרות היו, כל זמן ששתיהן מונחות הכל אוכלין וכו'.

מוסף רש"י

סטיו כפול היה. אצטבאות זו לפנים מזו בהיקף עגול ליצד שם (ברכות לג: וכנ"ל לקמן נב:) אצטבאות מקיפות אותו ואצטבאות אחריס היקף לפנים מהיקף (סוכה מה.). **מפני חמץ שבה.** על חלות לחם חמץ וגו' (ביצה יט.). **אין מביאין קדשים לבית הפסול.** שממעטן זמן אכילתן, שאינו יכול לאכול חמץ אלא עד חצות שעות, ומתוך כך חמץ שבה בא לידי נותר (שם). **זו תודה וזו לחמה.** אע"ג דלא אמר עלי, אם אבד הלחם מביא לחם אחר, דכיון דאמר זו מתחייב בלחמה, וכל זמן שעיקר הזבח קיים חייב בלחמה (מנחות פ.). **מביא לחם אחר.** על תודה זו (שם כח"י). **אין מביא תודה אחרת.** על לחם זה, אלא אבדה התודה אבדה הלחם (שם). **מאי טעמא.** מביא לחם אחר (שם). **לחם גלל תודה.** דכתיב והקריב על זבח התודה חלות (מנחות פ.). **ואין תודה גלל לחם.** משום הכי אבדה תודה אין מביא תודה אחרת אע"ג דלחמה קיים (שם). **שני דברים המתירין.** כגון זריקה ושחיטה מקדשים הקרבן לקדושה (מנחות עט.). **אין מקדשין את הלחם.** להיות קדוש קדושת הגוף ליפסל ביולא ולינה (רבמות קד:). **אלא בשחיטה.** אבל נאפיה לא קדשי (מנחות עב:) ואע"פ שהן טעונין תנופה חיין אם הלחם אין תנופתן מקדשן אלא שחיטתן, דגמר מאיל מזיר דכתיב (במדבר ו) ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות, תלה הכתוב עשיית סל המצות בזביחת האיל, כפ' התכלת (רבמות שם). **קידש הלחם.** מותר באכילה (מנחות מז.). **לא קידש הלחם.** ולא תפיס פדיונו בקדושת שתי הלחם אלא בקדושת שאר תרומת הלשכה, וכמ"כ יליף לה מקרבנו על זבח תודת שלמיו, מגיד שאם מזבחה שלא לשם תודה לא קדש לחמו, וכבשי עצרת דמקדשי לחם מתודה ואיל מזיר גמרינן (שם).

רבינו חננאל (המשך)

לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קדש הלחם, שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן הלחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי, ר' אלעזר בר' שמעון אומר לעולם אינו קדוש עד שישחוטו לשמן ויזרוק דמן לשמן, ואמרי אפילו תימא רבי אלעזר בר' שמעון כגון דקבליה לדם ואשתפוך, וסבר לה כר' שמעון אבוה

א) לקמן נב: סוכה מה. ברכות לג.; ב) [סטיו לפנים מסטיו כל"ל], ג) ביצה יט.; ד) [ביצה שם: [לקמן לח:] זבחים עה: בכורות ס: נדה ע:], ה) מנחות פ. וע"ש של"ל ר' אבא, ו) [מנחות עט.], ז) יבמות קד: מנחות מז. ודף עב: (יבמות קה:), ח) ב"ק עו: [מנחו' עט: קב: כריתות כד: תמורה כב:], ט) [ויקרא ז], י) גלו, כ) [דברים יז], ל) [ולקמן לד:], מ) דף מז., נ) [ל"ל כר"ג],

א) [ב]אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה פשיט' אמר רב אדא בר אהבה הכא [ג]בי"ד עסקינן וקסבר [ד]אין מביאין קדשים לבית הפסול וכולי עלמא בשלשה עשר מייתי להו ומתוך שהן מרובות נפסלות בלינה משום ר' ינאי אמרו כשירות היו ואלא אמאי קרי להו פסולות שלא נשחט עליהן הזבח ונשחוט שאבד הזבח ונייתי זבח אחר ונשחוט דאמר זו תודה וזו לחמה וכדרבה דאמר רבה[ה] [ה]אבד הלחם מביא לחם אחר אבדה תודה אין מביא תודה אחרת מ"ט לחם גלל תודה ואין תודה גלל לחם וניפרקינהו ונפקינהו לחולין אלא לעולם שנשחט עליהן הזבח ונשפך הדם וכמאן כרבי דאמר רבי [ו]שני דברים המתירין מעלין זה בלא זה דתניא [ז]כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קידש הלחם שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קידש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי ר' אלעזר בר"ש אומר לעולם אינו קדוש הלחם עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן אפי' תימא ר' אלעזר ברבי שמעון הכא במאי עסקינן כגון [ח]שנתקבל הדם בכוס ונשפך ור"א בר"ש סבר ליה כאבוה [ט]דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי תנא משום רבי אלעזר אמרו כשירות היו כל זמן שמונחות כל העם אוכלין ניטלה אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין ניטלו שתיהן התחילו כולן שורפין תניא אבא שאול אומר שתי

ב) [ט]אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה פשיט' אמר רב אדא בר אהבה הכא [ג]בי"ד עסקינן וקסבר [ד]אין מביאין קדשים לבית הפסול וכולי עלמא בשלשה עשר מייתי להו ומתוך שהן מרובות נפסלות בלינה משום ר' ינאי אמרו כשירות היו ואלא אמאי קרי להו פסולות שלא נשחט עליהן הזבח ונשחוט שאבד הזבח ונייתי זבח אחר ונשחוט דאמר זו תודה וזו לחמה וכדרבה דאמר רבה[ה] [ה]אבד הלחם מביא לחם אחר אבדה תודה אין מביא תודה אחרת מ"ט לחם גלל תודה ואין תודה גלל לחם וניפרקינהו ונפקינהו לחולין אלא לעולם שנשחט עליהן הזבח ונשפך הדם וכמאן כרבי דאמר רבי [ו]שני דברים המתירין מעלין זה בלא זה דתניא [ז]כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קידש הלחם שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קידש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי ר' אלעזר בר"ש אומר לעולם אינו קדוש הלחם עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן אפי' תימא ר' אלעזר ברבי שמעון הכא במאי עסקינן כגון [ח]שנתקבל הדם בכוס ונשפך ור"א בר"ש סבר ליה כאבוה [ט]דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי תנא משום רבי אלעזר אמרו כשירות היו כל זמן שמונחות כל העם אוכלין ניטלה אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין ניטלו שתיהן התחילו כולן שורפין תניא אבא שאול אומר שתי

ג) [ב]אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה פשיט' אמר רב אדא בר אהבה הכא [ג]בי"ד עסקינן וקסבר [ד]אין מביאין קדשים לבית הפסול וכולי עלמא בשלשה עשר מייתי להו ומתוך שהן מרובות נפסלות בלינה משום ר' ינאי אמרו כשירות היו ואלא אמאי קרי להו פסולות שלא נשחט עליהן הזבח ונשחוט שאבד הזבח ונייתי זבח אחר ונשחוט דאמר זו תודה וזו לחמה וכדרבה דאמר רבה[ה] [ה]אבד הלחם מביא לחם אחר אבדה תודה אין מביא תודה אחרת מ"ט לחם גלל תודה ואין תודה גלל לחם וניפרקינהו ונפקינהו לחולין אלא לעולם שנשחט עליהן הזבח ונשפך הדם וכמאן כרבי דאמר רבי [ו]שני דברים המתירין מעלין זה בלא זה דתניא [ז]כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קידש הלחם שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קידש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי ר' אלעזר בר"ש אומר לעולם אינו קדוש הלחם עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן אפי' תימא ר' אלעזר ברבי שמעון הכא במאי עסקינן כגון [ח]שנתקבל הדם בכוס ונשפך ור"א בר"ש סבר ליה כאבוה [ט]דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי תנא משום רבי אלעזר אמרו כשירות היו כל זמן שמונחות כל העם אוכלין ניטלה אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין ניטלו שתיהן התחילו כולן שורפין תניא אבא שאול אומר שתי

ד) [ב]אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה פשיט' אמר רב אדא בר אהבה הכא [ג]בי"ד עסקינן וקסבר [ד]אין מביאין קדשים לבית הפסול וכולי עלמא בשלשה עשר מייתי להו ומתוך שהן מרובות נפסלות בלינה משום ר' ינאי אמרו כשירות היו ואלא אמאי קרי להו פסולות שלא נשחט עליהן הזבח ונשחוט שאבד הזבח ונייתי זבח אחר ונשחוט דאמר זו תודה וזו לחמה וכדרבה דאמר רבה[ה] [ה]אבד הלחם מביא לחם אחר אבדה תודה אין מביא תודה אחרת מ"ט לחם גלל תודה ואין תודה גלל לחם וניפרקינהו ונפקינהו לחולין אלא לעולם שנשחט עליהן הזבח ונשפך הדם וכמאן כרבי דאמר רבי [ו]שני דברים המתירין מעלין זה בלא זה דתניא [ז]כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קידש הלחם שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קידש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי ר' אלעזר בר"ש אומר לעולם אינו קדוש הלחם עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן אפי' תימא ר' אלעזר ברבי שמעון הכא במאי עסקינן כגון [ח]שנתקבל הדם בכוס ונשפך ור"א בר"ש סבר ליה כאבוה [ט]דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי תנא משום רבי אלעזר אמרו כשירות היו כל זמן שמונחות כל העם אוכלין ניטלה אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין ניטלו שתיהן התחילו כולן שורפין תניא אבא שאול אומר שתי

ה) [ב]אין מביאין תודה בחג המצות מפני חמץ שבה פשיט' אמר רב אדא בר אהבה הכא [ג]בי"ד עסקינן וקסבר [ד]אין מביאין קדשים לבית הפסול וכולי עלמא בשלשה עשר מייתי להו ומתוך שהן מרובות נפסלות בלינה משום ר' ינאי אמרו כשירות היו ואלא אמאי קרי להו פסולות שלא נשחט עליהן הזבח ונשחוט שאבד הזבח ונייתי זבח אחר ונשחוט דאמר זו תודה וזו לחמה וכדרבה דאמר רבה[ה] [ה]אבד הלחם מביא לחם אחר אבדה תודה אין מביא תודה אחרת מ"ט לחם גלל תודה ואין תודה גלל לחם וניפרקינהו ונפקינהו לחולין אלא לעולם שנשחט עליהן הזבח ונשפך הדם וכמאן כרבי דאמר רבי [ו]שני דברים המתירין מעלין זה בלא זה דתניא [ז]כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה כיצד שחטן לשמן וזרק דמן לשמן קידש הלחם שחטן שלא לשמן וזרק דמן שלא לשמן לא קידש הלחם שחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן לחם קדוש ואינו קדוש דברי רבי ר' אלעזר בר"ש אומר לעולם אינו קדוש הלחם עד שישחוט לשמן ויזרוק דמן לשמן אפי' תימא ר' אלעזר ברבי שמעון הכא במאי עסקינן כגון [ח]שנתקבל הדם בכוס ונשפך ור"א בר"ש סבר ליה כאבוה [ט]דאמר כל העומד לזרוק כזרוק דמי תנא משום רבי אלעזר אמרו כשירות היו כל זמן שמונחות כל העם אוכלין ניטלה אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין ניטלו שתיהן התחילו כולן שורפין תניא אבא שאול אומר שתי

ו) לקמן נב: סוכה מה. ברכות לג.; ז) [סטיו לפנים מסטיו כל"ל], ח) ביצה יט.; ט) [לקמן לח:] זבחים עה: בכורות ס: נדה ע:], י) מנחות פ. וע"ש של"ל ר' אבא, יא) [מנחות עט.], יב) יבמות קד: מנחות מז. ודף עב: (יבמות קה:), יג) ב"ק עו: [מנחו' עט: קב: כריתות כד: תמורה כב:], יד) [ויקרא ז], טו) גלו, טז) [דברים יז], יז) [ולקמן לד:], יח) דף מז., יט) [ל"ל כר"ג],

שתי פרות היו חורשות. בירושלמי דייק ירושלים לא מקום שנהגו בו שלא לעשות מלאכה כלומר סברא הוא לנהוג שם איסור כיון שמתקבלין שם אף ממקומות שנהגו בהן איסור ומשני תרומה וקדשים עושין כיולא בהן. **אבל** גרלות כחורשות:

שתי פרות היו חורשות בהר המשחה כל זמן ששתיהן חורשות כל העם אוכלין ניטלת אחת מהן תולין לא אוכלין ולא שורפין ניטלו שתיהן התחילו כל העם שורפין: **מתני'** [ו]רבי חנינא סגן הכהנים אומר [א]מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף את הבשר שנטמא בוולד הטומאה עם הבשר שנטמא באב הטומאה אע"פ שמוסיפין טומאה על טומאתו הוסיף ר' עקיבא [ב]ואמר מימיהם של כהנים לא נמנעו מלהדליק את השמן שנפסל בטבול יום בנר שנטמא בטמא מת אף על פי שמוסיפין טומאה על טומאתו אמר רבי מאיר מדבריהם למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח א"ר יוסי [ג]אינה היא המדה ומודים ר' אליעזר ורבי יהושע ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה על מה נחלקו על התלויה ועל הטמאה שר' אליעזר אומר [ד]תשרף זו לעצמה וזו לעצמה ור' יהושע אומר שתיהן כאחת: **גמ'** מכדי בשר שנטמא בוולד הטומאה מאי הוי שני כי שריף ליה בהדי בשר שנטמא באב הטומאה מאי הוי שני שני ושני הוא מאי מוסיף לו טומאה על טומאתו איכא אמר רב יהודה הכא [ה]בוולד וולד עסקינן דהוי ליה שלישי וקסבר שלישי מותר לעשותו שני והא אין אוכל מטמא אוכל דתניא יכול יהא אוכל מטמא אוכל ת"ל [ו]וכי יתן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא הוא טמא ואין עושה כיוצא בו טמא הניחא לאביי דאמר לא שנו אלא בחולין אבל בתרומה וקדשים עושה כיוצא בו ולרב אדא בר אהבה משמיה דרבא נמי דאמר לא שנו אלא חולין ותרומה אבל בקדשים עושה כיוצא בהן שפיר אלא לרבינא משמיה דרבא דאמר מקרא מלא דיבר הכתוב לא שנא חולין לא שנא תרומה לא שנא קדשים אינו עושה כיוצא בו מאי איכא למימר הכא במאי עסקינן דאיכא משקין בהדי בשר דקא מיטמא מחמת משקין אי הכי האי עם הבשר שנטמא באב הטומאה עם הבשר ומשקין מיבעי ליה אלא [ה]נהי דאין אוכל מטמא אוכל מדאורייתא מדרבנן מיהו מטמא: הוסיף ר' עקיבא מימיהן של כהנים לא נמנעו מלהדליק כו': מכדי שמן שנפסל בטבול יום מאי הוי שלישי וכי מדליק ליה בנר שנטמא בטמא מת מאי הוי שני מאי קמ"ל שלישי מותר לעשותו שני היינו הך אמר רב יהודה הכא [ו]בנר של מתכת עסקינן דרחמנא אמר בחלל

שתי פרות היו חורשות. לאותו היום לסימן: **בהר המשחה.** הוא הר הזיתים: **מתני' מימיהם של כהנים.** הכא נקט לה משום סיפא דקתני מדבריהן למדנו ששורפין תרומה כו': **מלשרוף אף הבשר שנטמא בוולד הטומאה.** שנגע בשר קודש זה בראשון לטומאה וה"ל אילו שני ולא נמנעו מלשורפו עם חמור ממנו ממי? שנגע באב הטומאה דהואיל ואף זה הקל לשריפה עומד לא חשו אם מטמאין אותו יותר ממה שהי'. וכגמרא פריך מאי מוסיפת טומאה איכא הכא גם בראשונה בוולד טומאה נגע ועכשיו חוזר ונוגע בוולד הטומאה: **מלהדליק שמן.** של תרומה: **שנפסל בטבול יום.** והוא שלישי דטבול יום פוסל את התרומה מן המורה ביצמות פרק הערל (דף עה.) מבכל קודש לא תגעי ויולדת משטבלה לסוף ימי טומאה עד מלאת ימי טהרה שלה טבולת יום ארוך היא שהרי אינה רואיה להביא כפרה עד יום שמוניס ואחד אלמא לא הוי הערב שמש לילה עד שקיעת החמ' דשמוי': **בנר שנטמא בטמא מת.** טומא מת אב הטומאה' הוא ומטמא כלים דכתיב (במדבר יט) וכל אשר יגע בו הטמא יטמא והנפש הנוגעת תטמא עד הערב בפרשת פרה גבי טומאת מת אלמא טמא מת מטמא אדם ועשאו הכתוב אב הטומאה כשרץ וגבילה שמטמאין אדם ולא כנוגע בהן שאין מטמא אלא אוכלין ומשקין דכתיב נשרצים (ויקרא יא) כל אשר בתוכו יטמא מכל האוכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים יטמא וכל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא אלמא לא מקבל טומאה מן הכלי שקיבל טומאה מן השרץ אלא אוכל ומשקה בלבד ולא אדם וכלים והאי נר הוי ראשון ועכשיו יש כאן תוספת טומאה שמתחלה היה שמן זה שלישי וחזר ונעשה שני ע"י הנר דהואיל ויש טומאה עליו לא חיישינן ליה ומותר להוסיף בידים: **מדבריהן למדנו ששורפין תרומה טהורה עם הטמאה בפסח.** עם זמן הביעור דהואיל והולכת לאיבוד אף הטהורה ואסורה מדאורייתא לא חיישינן לשמירתה ואע"ג שמוזהרין אנו לשומרה בטהרה דכתיב (במדבר יח) את משמרת תרומותי: **אינה היא המדה.** אי אתה יכול ללמוד את זו מדבריהן. וכגמרא [טו.] מפרש אמאי אינה היא המדה: **ומודים ר"א ור'.** רבי יוסי קאמר לה דלא"ג דאיפלוג ר"א ורבי יהושע בשריפת תרומה בהא מודו ששורפין זו לעצמה וזו לעצמה: **גמ' שני ושני הוא.** מתחלה היה שני ועדיין שני הוא: **הכא בוולד וולד עסקינן.** האי בוולד הטומאה דקתני מתני' וולד וולד קאמר דהיינו שני ובשר שנגע בו הוה שלישי וכי הדר שרפי ליה בהדי בשר שנטמא באב הטומאה שהוא ראשון חוזר ונעשה שלישי זה שני: **והא אין אוכל מטמא אוכל.** וכיון דלא מטמא ליה מאי תוספת איכא: **ואין עושה כיוצא בו.** ואין מטמא אוכל כיולא בו: **הוא טמא.** משמע מיעוטא: **אבל תרומה וקדשים עושה כיוצא בה.** דילפינן מנבואת חגי לחם ונזיד יין ושמן (חגי ב): **שפיר.** דמתני' בקדשים קיימי': **מקרא מלא.** לא הוליא ממשמעו לא תרומה ולא קדשים אלא דבר שלם דיבר דאין אוכל מטמא אוכל לעולם ונבואת חגי טומאות דרבנן נינהו וכבר נגזרו כדלקמן [יח.] אבל דאורייתא לא מטמא אלא אוכל משקה ומשקה אוכל לקמן בפירקין (דף יח.) יליף לה דאוכל מטמא משקה ומשקה אוכל: **דאיכא משקין בהדי בשר.** כשנגע באב הטומאה היה משקה טופח עליה ונטמא עמה והוה אף המשקה ראשון וכששורפה עדיין הוא עליה ומטמא הבשר שנשרף עם זה מחמת המשקין ונעשה שלישי שני: **מדרבנן מטמא.** וקא מוספי ליה טומאה מדרבנן: **מאי הוי שני.** דנר הוי ראשון: **היינו הך.** דר' חנינא דתרילנא בהכי ומאי הוסיף ר"ע דמשמע דהוסיף עדות על עדות חידוש על חידוש: בחלל

מאי קא משמע לן דשלישי מותר לעשותו שני היינו הך. למ"ד אין אוכל מטמא אוכל מדאורייתא לא פריך דלדידיה הוסיף דמותר לעשות אף שני דאורייתא[יב]: ואילו

גליון הש"ם

תוס' ד"ה דאיכא. דמשקין מטמא בפחות מרביעית כו'. עי' בכש"ל לקמן דף יח ע"ב ד"ה אבל לית בהו רביעית:

מוסף תוספות

א. שהלחם מטמא נזיר. תוס' שאנן. ב. (ו)[ד]האי טמא מיקרי. שם. ג. בין להאי פי' בין לפרש"י. שם. ד. בדשייך טפי. מי' הכ"ן. ה. נ"ל. מוקמינן ליה וכו' לכל הפחות שאנו יכולים להעמידו. תוס' ל"פ. ו. אבל לענין לטמא אחרים בין דאורייתא בין דרבנן סגי ליה בכל שהוא. שם. ז. נ"ל. ותימא כיון דאין אוכל מטמא אוכל אפי' מדרבנן, לא משכחת שלישי אלא ע"י משקין, כגון משקה אוכל ואוכל משקה, והנך משקין אחרונים ראשונים הוו, דכל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה (פרה פ"ח מ"ז). תוס' הרא"ש. ח. כדמפרש ר"ת לקמן על רביעי בקודש (יט.). שם. ט. [ד]לא נתקנה עדיין בימי ר' חנינא סגן הכהנים, שהיא א' מי"ח דבר דגזרו ב"ש וב"ה. שם. י. דתנן כל הפוסל את התרומה מטמא משקין להיות תחילה. סוגיית הגמ' לקמן ע"ב. יא. נ"ל. [וי"ל] דגזירה דכל הפוסל את התרומה וכו' היתה אחר רבי חנינא סגן הכהנים כדפרישית. תוס' הרא"ש. אבל לר"ע דהוא בתרא ליכא למימר דמסהדי מקמי גזירת משקין. מי' הכ"ן. יב. דאילו התם שלישי דאורייתא מותר לעשותו שני דרבנן ואילו הכא שלישי דאורייתא מותר לעשותו שני דאורייתא. תוס' שאנן.

רבינו חננאל

תניא אבא שאול אומר, שתי פרות היו חורשות בהר המשחה כו'. **מתני'** אמר רבי חנניה סגן הכהנים מימיהם של כהנים לא נמנעו מלשרוף הבשר שנטמא בולד הטומאה עם הבשר שנטמא באב הטומאה כו'. נקוט האי כללא בידך השרץ וכיוצא בו הוא אב הטומאה, כתתנן אבות הטומאה השרץ ושכבת זרע וטמא מת כו', והנוגע בהן נקרא ולד ראשון, והנוגע בולד ראשון נקרא ולד שני, והנוגע בולד שני נקרא ולד שלישי. **ואקשינן** אמתני' מכדי בשר שנטמא בולד הטומאה ולד שני הוא, כי שריף ליה בהדי בשר שנטמא באב הטומאה הלא

קג א מיי' פי"ט מהל' פסולי מוקדשין ה"י:
קד ב ג מיי' פ"ג מהל' ממרן ומלה הל' ד:
קה ד מיי' פי"ט מהל' פסולי מוקדשין ה"י:
קו ה מיי' פ"ז מהלכות אבות הטומאה הל' ו
סמג עשין רמז:
קז ו מיי' פי"ט מהלכות פסולי מוקדשין הל"י:

תורה אור השלם

1. וְכִי יִתַּן מַיִם עַל זֶרַע וְנָפַל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טָמֵא הוּא לָכֶם: ויקרא יא לח

רבינו חננאל (המשך)

נעשה הנוגע באב הטומאה ולד ראשון, כי נגע באחר משני ליה ולד שני, השתא כי נגע בבשר הזה שהיה ולד שני לא הוסיף לו טומאה, ולד שני הוה וגם עתה כשנגע בו הולד הראשון נעשה ולד שני, מה הוסיף לו דקתני במתני' אע"פ שמוסיף לו טומאה על טומאתו. **ופריק** רב יהודה ולד דמתני' ולד שיני הוא, שעשה הבשר שנגע בו וולד שלישי, והבשר שנגע באב הטומאה נעשה הוא ולד ראשון, [ו]כאשר נגע בבשר שהיה הולד שלישי עשאו שני, הנה הוסיף לו טומאה שעד עתה היה ולד שלישי ועכשיו נעשה שני. **ואקשינן** היאך הבשר שהוא אוכל יטמא אוכל כיוצא בו, והתניא יכול יהא אוכל מטמא אוכל, ת"ל וכי יותן מים על זרע ונפל מנבלתם עליו טמא הוא לכם. הוא טמא ואין עושה טמא כיוצא בו. הניחא למאן דאמר בחולין אינו עושה. ולמאן דאמר בחולין ובתרומה נמי אין עושה, אבל בקדשים עושה טומאה כיוצא בה שפיר, דהני קדשים נינהו, אלא לרבינא דאמר אפילו קדשים נמי אין עושה אוכל טמא כיוצא בו מאי איכא למימר. **ופריק** רב נחמן בר יצחק מהא דתנן אין כלי חרס מטמא חבירו אלא במשקה, נטמא המשקה טמאוהו, הכא נמי כגון דאיכא משקין בהדי האי בשרא דמטמא הבשר מחמת משקין, ונדחה. **ואסיק'** דאין אוכל מטמא אוכל מדאורייתא, ומתני' דקתני בשר מטמא בשר אחר מדרבנן.

מתני' הוסיף ר' עקיבא מימיהם של כהנים כו'. ואקשינן מכדי שמן שנפסל בטבול יום מאי הוא שלישי, כי הטבול יום פוסל ואינו מטמא, והשלישי פוסל ואינו מטמא, דתנן בטהרות פ"ב הראשון והשני שבתרומה טמאין ומטמאין. שלישי פסול ולא מטמא, ותנן בטבול יום פ"ב המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין ונגע טבול יום במקצתו פסל את כלן, נמצא זה השמן פסול והרא כמו שלישי, כדנגע ביה בזה השמן הנר שנטמא מטמא מת, שני הוא, כי הנר הוא ולד ראשון, והשמן שנגע בנר נעשה ולד שני, מאי קמ"ל ר' עקיבא שלישי מותר לעשותו שני, היינו דר' חנניה סגן הכהנים. ומוקים רב יהודה למתני' בנר של מתכת, דרחמנא אמר בחלל חרב,